

Euroopan unionin infopaketti (kohderyhmä vaalipassin tekijät sekä johtajat)

Mikä ihmeen Euroopan Unioni?

Euroopan unioni on 27 eurooppalaisen maan yhteinen poliittinen ja taloudellinen yhteenliittymä tai yhteisö. Suomi liittyi Euroopan Unioniin vuonna 1995, kun niukka enemmistö (56,9 %) äänesti sen puolesta kansanäänestyksessä 1994. Lopullisen päätöksen teki kuitenkin Suomen eduskunta äänin 152/200 jäsenyyden puolesta. Vuonna 2002 pyörähti käyntiin myös Euroopan Talous- ja rahaliitto EMU:n luoma Euroopan yhteinen raha euro.

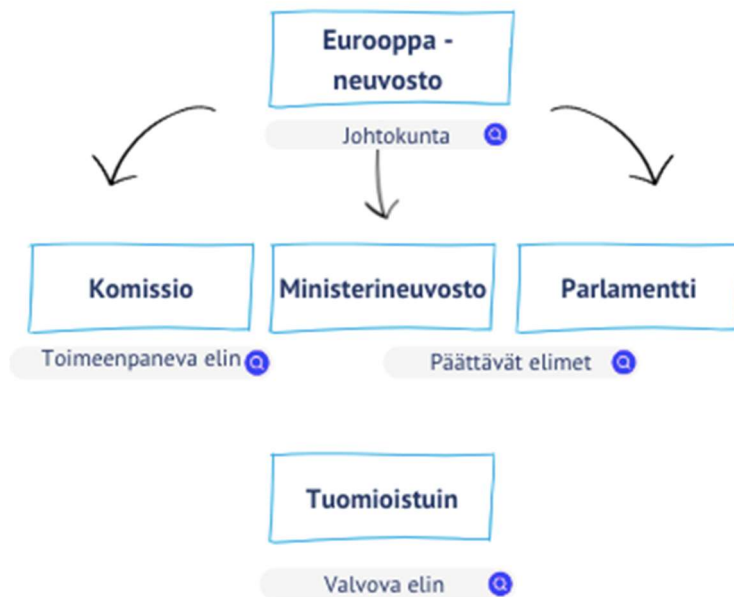
Euroopan Unionin edeltäjä Euroopan Hiili- ja teräsyhteisö luotiin toisen maailmansodan 1951 jälkipyykissä takaamaan rauhaa Euroopassa, sillä sota oli ollut koko maailmanhistorian sotaisin. Euroopan talous pyöri tuohon aikaan hiilen ympärillä, sillä sitä tarvittiin muun muassa junien polttoaineeksi. Ranskan ja Saksan välit olivat vielä sodan jälkeenkin tiukat, sillä Ranska oli sodan loppupuolella vallannut alun perin Saksalle kuuluneen Saarín alueen siellä sijaitsevan suuren hiilivarannon takia. Ranskalainen talousasiantuntija ja poliitikko Jean Monnet ehdotti, että Saarín alueen hiilivarannolle asetettaisiin kansainvälinen valvoja, josta sitten aikojen saatossa muodostui Euroopan Unioni.

Euroopan Unionilla on yhteisiä arvoja (ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeudet), mutta jokaisella maalla on myös omat perinteensä ja tapansa. EU:lla on 14 virallista kieltä, mukaan lukien suomi ja ruotsi, ja kaikki säädökset ja lait käännetään kaikille näille kielille.

Unionin jäseneksi pyrkivän maan täytyy täyttää tietyt kriteerit, jotta se voi liittyä EU:n jäseneksi. Näitä on muun muassa demokraattinen, ihmisoikeuksia kunnioittava valtio sekä toimiva markkinatalous, joka kykenee liittymään Euroopan kaltaiseen taloudelliseen liittoon. Euroopassa on monia valtioita, jotka haluaisivat liittyä EU:hun. Osa on aloittanut jo jäsenyysneuvottelut kuten Albania ja osa on taas ns. odotushuoneessa kuten Ukraina. Toisaalta Iso-Britannia myös näytti, että Unionista voi halutessaan lähteä.

Euroopan Unionissa tehtävät päätökset vaikuttavat kaikkiin sen kansalaisiin. EU:lle on vuosien varrella siirretty enemmän ja enemmän toimivaltaa eri alueilla. Välillä EU:n toiminnan vaikutuksia voi nähdä yllättävissäkin paikoissa. EU hyväksyi vuonna 2019 direktiivin, joka kieltää kertakäyttöisten muovituotteiden kuten pillien käytön EU-maissa. Jos olet siis miettinyt, minne muovipillit ja muovihaarukat valmissalaateista ovat kadonneet, nyt tiedät EU:n olevan asialla. Toinen iso asia viime vuosilta on EU:n datahallintasäädös. Sen johdosta datan liikkuvuutta ja jakamista EU:ssa helpotettiin, jotta esim. terveydenhuolto on sujuvampaa EU-maiden välillä, kun tietoja voidaan tarpeen tullen jakaa.

Miten Euroopan Unioni toimii?

Euroopan unionin organisaatorakenne voi olla hankala hahmottaa. Edes kaikki EU:ssa työskentelevät eivät ehkä aina tajua, mitä kaikkea EU:ssa tapahtuu. Tässä on kuitenkin jonkinlainen yritys unionin päätöksen teon rakenteen tiivistämisestä. Unionin tärkeimmät toimielimet ovat hierarkkisessa järjestyksessä Eurooppa-neuvosto, komissio, parlamentti sekä Euroopan neuvosto eli ministerineuvosto.

Eurooppa-neuvosto (tai EU-huippukokous) on ikään kuin unionin “johtokunta”. Siihen kuuluu kaikkien EU-maiden valtionjohtajia tai hallituksen johtajia. Valtaosaa maista edustaa pääministeri kuten Suomessakin. Eurooppa-neuvosto päättää unionin pääasiallisesta poliittisesta suunnasta ja painopisteistä. Se kokoontuu vähintään neljä kertaa vuodessa Brysseliin, mutta tarpeen vaatiessa useammin. Vuonna 2023 Eurooppa-neuvosto on linjannut esimerkiksi Ukrainan tukemisesta ja talouskysymyksistä.

Komissio on Unionin käynnissä pitävä voima. Sen tehtävänä on laatia aloitteita eli ehdotuksia uusista laeista sekä valvoa perussopimusten, budjetin ja lakien toimeenpanoa. Jos jossain havaitaan puutteita tai ristiriitaisuuksia, puuttuu komissio silloin asiaan. Komissiota voisi verrata kansalliseen hallitukseen ja ministeriöihin, sillä sen tehtävä on esittää lakeja ja toimeenpanna muiden tekemät päätökset. Komissio itsessään on suhteellisen pieni ja se jakautuu sisäisesti vielä kahteen osaan. Ensimmäinen niistä on *kollegio* eli eri politiikan aloista vastaavien komissaarien sekä puheenjohtajiston muodostama instituutio. Komissaareja on 27 ja heitä voi ajatella EU:n ministereinä, sillä heillä on vastuullaan aina joku tietty osa-alue. Jokaisella EU-maalla on oma komissaarinsa. Suomen komissaari on kuluneella kaudella ollut Jutta Urpilainen, jonka tehtävänä on ollut kansainvälisten kumppanuuksien valvominen. Toinen komission osa ovat pääosastot, jotka muodostuvat virkamiehistä. Pääosastot ovat taas vähän niin kuin Suomen ministeriöt ja vastaavat tietystä politiikka-alasta.

Euroopan unionin neuvosto tai ministerineuvosto on tärkein lakiasäätävä elin: yksikään EU-laki ei voi tulla voimaan vastoin neuvoston tahtoa. Se onkin parlamentin rinnalla toinen laeista

päättävä elin ja sen tärkein tehtävä on EU:n lainsäädännön sekä talousarvion hyväksyminen. Euroopan unionin neuvoston lempinimi ministerineuvosto, ei ole sattumaa.

Ministerineuvostoon kuuluu nimensä mukaan jäsenmaiden ministerit. Vaikka neuvostosta puhutaan yhtenä elimenä, koostuu se oikeasti kymmenestä eri ministerineuvostosta, jotka kokoontuvat oman aiheensa kysymysten ympärille. Esimerkiksi ympäristöministerit muodostavat oman ympäristöministerineuvostonsa ja ulkoministerit omansa. Jotkut tapaavat useammin ja jotkut harvemmin tarpeesta riippuen. Ministerineuvostossa tehtävät päätökset vaativat joskus täyden jäsenten yksimielisyyden, joten kompromissien löytäminen on olennainen osa ministerien arkea. Neuvostot ovatkin paikkoja, joissa jokaisen jäsenmaan hallitukset vaikuttavat EU-päätöksentekoon ja hyväksyvät EU-tasolta tulevat lait.

Euroopan parlamentti on kolmas lainsäädännöllinen elin unionissa. Se osallistuu lakien hyväksyntään yhdessä ministerineuvoston kanssa, antaa lausuntoja ja valvoo komission toimintaa. Sillä onkin tasavertainen asema neuvoston kanssa lakeja säädettäessä. Euroopan parlamentti on kuitenkin ainut EU:n toimielin, jonne äänestetään edustajat eli MEP:it (member of parliament) suorilla vaaleilla. Parlamentin jäseniä valitaan joka maasta eri määrä 6 (Malta) ja 96 (Saksa) edustajan välillä. Euroopan parlamentin tehtävä on edustaa EU-kansalaisia EU-tason päätöksenteossa.

Edellä mainittujen toimielinten lisäksi Euroopan Unionin kuuluu **talous- ja sosiaalikomitea** ja **alueiden komitea**, jotka antavat lausuntoja niiden toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Alueiden komiteaan kuuluu esimerkiksi Suomen eri alueiden paikallis- tai aluehallinnon valittuja edustajia, ja he ajavat omien alueidensa etua EU-tasolla. Tuomioistuimien taas valvoo kaikkien EU:n toimien laillisuutta peilaten niitä sopimuksiin, lakeihin ja perussopimuksiin. EU-oikeus on kansallisten lakien yläpuolella, mutta se missä määrin sillä on valtaa esim. Suomen sisällä tapahtuviin asioihin on välillä hämärää.

Mitkä europarlamenttivaalit?

Miksi meidän sitten täytyy äänestää vain europarlamenttivaaleissa?

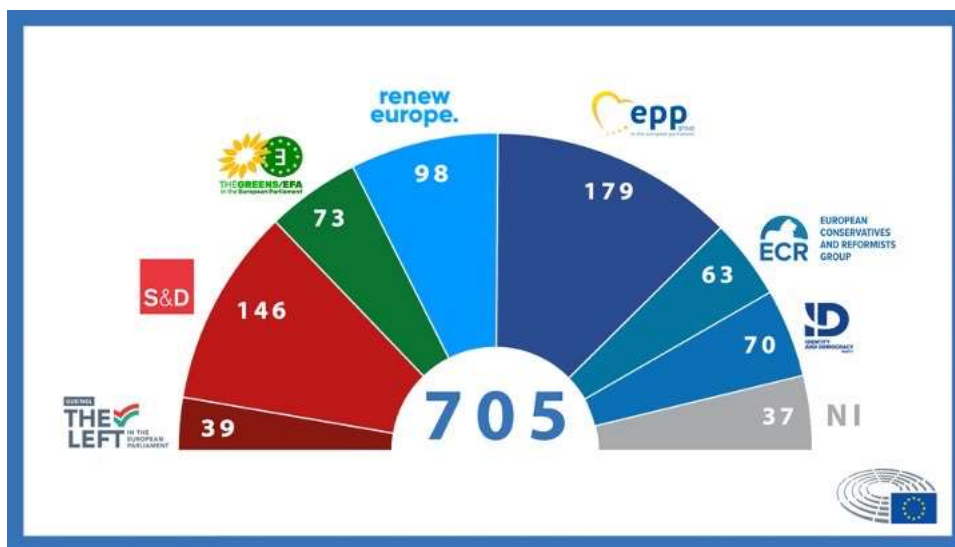
Euroopan parlamentti, vaikkakin vain yksi monista eri EU:n toimielimistä, on se toimielin, joka edustaa kansalaisia. Jokaiselle jäsenvaltiolle on varattu tietty paikkamäärä sen kokoon nähden. Väkimäärältään pienet valtiot ovat saaneet suhteessa kokoonsa enemmän paikkoja, jotta heidänkin äänensä tulee varmasti kuuluviin. EU-parlamenttivaaleissa pääseekin valitsemaan henkilöitä, jotka pitävät sinulle EU-kansalaisena tärkeitä asioita esillä.

Euroopan parlamentin vaalit pidetään 5 vuoden välein. Vuoden 2024 vaaleissa Suomesta valitaan 14 edustajaa eli paikkamäärä kasvaa yhdellä. Vaalit käydään koko EU-alueella samanaikaisesti ja Suomessa vaalipäivä on 9.6.2024. Muiden vaalien tapaan tätä edeltää ennakköäänestysaika.

Parlamentin rakenne ja siellä vaikuttaminen

Euroopan parlamenttia voi ajatella suurempana versiona Suomen eduskunnasta. Siihen kuuluu seitsemän puolue ryhmää ja 705 jäsentä. Suomalaisille on niistä varattu 13. Iso-Britannian lähtemisen jälkeen Suomi tulee saamaan seuraavissa vaaleissa 14.

Puolue ryhmistä löytyy ensi katsomalla samanlaisia puolueita kuin Suomessa, mutta täysin samalla tavalla ne eivät mene. Vasemmistoliitto, SDP ja vihreät kuuluvat nimiltään samankaltaisiin Euroopan yhtyneeseen vasemmistoon (The Left), Euroopan parlamentin sosialistien ja demokraattien ryhmään (S&D) sekä Euroopan vapaa-allianssi puolue ryhmään (The Greens). Kokoomus kuuluu Euroopan kansanpuolueen ryhmään (EPP) ja Perussuomalaiset Euroopan konservatiivien ja reformistien ryhmään (ECR). Toisaalta taas Keskusta ja RKP kuuluvat molemmat Renew Europe - ryhmään, vaikka Suomessa heidän näkemyksensä poliittisista kysymyksistä eroavat välillä suurestikin. Euroopan Unionin kaltaisessa monivaltioollisessa yhteisössä kompromissit ja keskustelu ovatkin tärkeimpiä välineitä.

Kuva: European Parliament, 16-02-2023, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/eu-affairs/20190612STO54311/parliament-s-seven-political-groups>

Jos ryhmät ovat niin isoja ja laajoja, niin pääseekö yksittäinen europarlamentaarikko vaikuttamaan yhtään? Kyllä pääsee ja olemme saaneet kahdelta suomalaiselta europarlamentaarikolta tarinat siitä, miten juuri he ovat päässeet Euroopan parlamentissa edistämään niin suomalaista kuin eurooppalaistakin politiikkaa.

Sirpa Pietikäinen on pitkän linjan kansanedustaja ja europarlamentaarikko, ja onkin jo neljättä kauttaan parlamentissa. Hänen puolueensa on Suomen Kansallinen Kokoomus, joka kuuluu Euroopan Parlamentissa EPP:n eli Euroopan kansanpuolueeseen (eng. *Europeans People's party*).

“Olen koko EU- urani aikana keskittynyt vahvasti kiertotalouden edistämiseen, sillä lineaarinen tuotanto- ja kulutusmallimme toimivat planeettamme kantokyvyn ulkopuolella. Yrity maailma ei voi toimia ympäristöstä erillisenä entiteettinä, sillä kaikki toimintamme on vahvasti sidoksissa ympäröivään maailmaamme. Tuotantomme on näin ollen sopeuduttava ympäristön reunaehtoihin, uusiin haasteisiin ja muuttuviin olosuhteisiin.”

Olin EPP-ryhmän varjoesittelijänä uuden kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman mietinnössä. Mietinnön tarkoituksena on myös edistää tieteeseen pohjautuvaa päätöksentekoa. Sen lisäksi, että kiertotaloustoimintasuunnitelma edistää vihreää siirtymää ja Pariisin sopimuksen ilmastotavoitteisiin pääsyä, se luo myös arvioiden mukaan jopa 700 000 uutta työpaikkaa koko EU:ssa vuoteen 2030 mennessä.

Kiertotalouden toimintasuunnitelman pohjalta Euroopan komissio on esittänyt lukuisia lainsäädäntöehdotuksia, joiden tarkoituksena on ratkaista lineaarisen tuotannon ja kulutuksen ongelmia sekä vauhdittaa kiertotalouteen siirtymistä. Esitettyihin toimenpiteisiin kuuluvat muun muassa kestävämpien tuotteiden edistäminen, kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien ja tiedonsaannin lisääminen sekä jätelainsäädännön ja jäsenmaiden kierrätyskapasiteetin kehittäminen.

Toimin ryhmäni varjoesittelijänä ympäristövaliokunnassa rakennustuoteasetusta koskevassa lausunnossa. Osallistuin näin itse myös kiertotalouden toimintasuunnitelman toimeenpanossa ja lainsäädäntöehdotusten neuvotteluihin. Rakennustuoteasetuksella pyritään luomaan yhdenmukaistetut säännöt rakennustuotteiden saattamiseksi EU:n markkinoille koskien niiden turvallisuutta, toiminnallisuutta ja kestävyyttä. Ympäristövaliokunnan lausunnossa keskityttiin erityisesti vähentämään rakennuksista ja rakentamisesta aiheutuvaa ympäristökuormitusta, sillä rakennukset vastaavat noin 40 prosenttia EU:n energiankulutuksesta, kolmanneksen kasvihuonekaasupäästöistä ja puolet raaka-aineiden käytöstä.”

Silvia Modig on poliitikko ja radio- sekä televisio toimittaja. Hän toimi kansanedustaja vuosina 2011–2019, jonka jälkeen hän pääsi Euroopan parlamenttiin. Hän on siis lopettelemassa juuri ensimmäistä kauttaan. Silvian puolue on Vasemmistoliitto, joka kuuluu parlamentissa Vasemmisto (eng. European United Left/Nordic Green Left) ryhmään, jota kutsutaan myös GUE/NGL - nimellä.

“Euroopan parlamentin jäsenen työn tärkein osa on osallistuminen EU:n lakien säätämiseen. Yksi suurimpia lakeja, joita olen kaudellani ollut säätämässä, oli eurooppalainen ilmastolaki. Eurooppalaisen ilmastolain tavoitteena oli määrittellä EU:lle sitovat tavoitteet, joilla se saavuttaa ilmastoneutraaliuden vuoteen 2050 mennessä.

Minulla oli iso rooli lakipaketin käsittelyssä, koska toimin parlamentin vasemmistoryhmän varjoesittelijänä. Se tarkoittaa sitä, että tein vasemmistoryhmän puolesta muutosesityksiä lakiin. Muutoksia ehdottamalla yritin saada ilmastolakipaketista mahdollisimman kunnianhimoisen.

Ilmastolaki oli todella tärkeä saavutus, koska siinä määritellyt asiat vaikuttavat nyt kaikkiin muihin EU-lakeihin. Koska ilmastolaissa on esimerkiksi linjattu, mihin mennessä EU:n pitää vähentää päästöjään, kaikkien muiden asiaan liittyvien EU:n lakien tulee noudattaa näitä samoja tavoitteita. Koska lakipaketti oli niin merkittävä, neuvottelut kestivät useita kuukausia. Työ vaati paljon kärsivällisyyttä, mutta nyt sen ansiosta koko EU torjuu tehokkaammin ilmastomuutosta.”

Suomen nuorisojärjestöjen EU-vaalikampanja

Suomen nuorisovaltuuskunta Allianssi tekee kampanjaa otsikolla “Missä EU, siellä ratkaisu.” Kampanjan osana tehdään videoita, joilla pyritään kertomaan EU:sta, kannustetaan nuoria äänestämään sekä vaikutetaan päättäjiin nuorisovaltuuskunnan EU-vaalitavoitteiden mukaisesti. [Allianssin EU-vaikuttamisen tavoitteisiin päättävällä parlamenttikaudella 2019–2024 voit tutustua täällä.](#)

Uudet vaalitavoitteet vuodelle 2024 julkaistaan osoitteessa www.nuorisovaltuuskunta.fi vuoden 2023 loppupuolella. Partiolaiset ovat olleet mukana vaikuttamassa näihin tavoitteisiin.

Samoin Allianssi tekee yhteistyössä YouthVAA- ja OpenVAA-hankkeiden sekä muiden nuorisovaltuuskunnan toimijoiden kanssa jo tutuksi tulleen nuorten vaalikoneen sekä rinnalle uudenlaisen kokeilevan vaalikoneen. Tähän päätökseen tultiin, sillä nuorilla on erilaisia toiveita vaalikoneille. Vaalikoneet ovat oiva tapa löytää itselle sopiva ehdokas. Niitä kannattaa kuitenkin tehdä useampi kuin yksi, jotta saat parhaan idean itsellesi parhaasta ehdokkaasta.

Aiheesta lisää:

Voit tilata Suomen ulkoministeriön Eurooppatiedotus.fi -sivuilta [löydät lisätietoa, ajankohtaisia uutisia sekä mahdollisuuden tilata ilmaisia Euroopan Unionista kertovia kirjoja sekä lehtiä.](#) Näitä saattaa myös löytyä paikallisesta kirjastostasi.

Suomen nuorisovaltuuskunnan kattojärjestö Allianssin tiktok-kanavalla [@nytsitoikeesti](#) löytyy paljon hauskoja ja informatiivisia videoita EU:hun ja parlamenttivaaleihin liittyen. Jos selaat vähän pidemmälle, löytyy sieltä myös tietoa eduskuntavaaleista.

Suomen nuorisovaltuuskunnan kattojärjestö Allianssin nimeämien EU-nuorisodelegaattien tekemät “Missä EU:n valta asuu” videot, joita voi katsoa ryhmän kanssa: https://www.youtube.com/watch?v=v8U8ox0p81A&list=PLaYf_tZ1p0YUY5aLSnlts59djk88VtqY4

Digmatka Euroopan parlamenttiin – digital-journey.europaparl.europa.eu

Euroopan Parlamentin [Yhdessä.eu](https://yhdessa.eu) -sivusto, jonka kautta löytyy tietoa siitä, miten jokainen voi edistää ja tukea eurooppalaista demokratiaa.

Lähteet:

Satuli, Heli (2020). EU-perusteos. *Gaudeamus*.

Tulokset kansanäänestyksessä Suomen EU-jäsenyydestä, Eduskunnan kirjasto. Saatavilla: <https://web.archive.org/web/20140219151438/http://lib.eduskunta.fi/ukk/Main.phx/showQuestion?id=178>

Euroopan Parlamentin Suomen toimisto

Euroopan Parlamentti, Parlamentti sinetöi kertakäyttömuovin kiellon vuoteen 2021 mennessä, lehdistötiedote, 27.3.2019, <https://www.europarl.europa.eu/news/fi/press-room/20190321IPR32111/parlamentti-sinetoi-kertakayttomuovin-kiellon-vuoteen-2021-menessa>

Eurooppatiedotus, Suomalaisedustajat Euroopan parlamentissa, 12.4.2023, <https://eurooppatiedotus.fi/suomi-ja-eu/valinta-euroopan-parlamenttiin/>

Nuorisoala, Nuorten eurovaalikone toteutetaan yhteistyössä YouthVAA- ja OpenVAA-hankkeiden kanssa, 29.5.2023, <https://nuorisoala.fi/nuorten-eurovaalikone-toteutetaan-yhteistyossa-youthvaa-ja-openvaa-hankkeiden-kanssa/>